

Tržište drvnih proizvoda u toku 1978. i izgledi za 1979. god.

Sažetak

Međunarodno tržište drvnih proizvoda u toku 1978. uglavnom je pratilo pozitivna ekonomska kretanja u Zapadnoj Evropi i SAD, a koja su karakteristična po povećanoj stopi rasta. Do stanovitog usporavanja rasta uvoza došlo je jedino kod piljene građe četinjača, što je u I. polugodištu 1978. bilo popraćeno i osjetnim padom cijena ovoj robi.

Razlozi ovome ne leže u smanjenju potrošnje, već u nagomilavanju spekulativnih zaliha kod uvoznika.

U 1979. g. očekuje se — uzevši u cjelini — blag porast potrošnje svih drvnih proizvoda, što ne mora biti praćeno adekvatnim porastom uvoznog-izvoznog poslova.

Zato se može očekivati stanovito usporavanje kod piljene građe listača i četinjača, te kod iverica i furnirskih ploča.

Ključne riječi: svjetsko tržište drvnih proizvoda — potražnja i cijene trupaca, piljene građe, furnira i ploča — predviđanje potražnje drvnih proizvoda za 1979.

WOOD PRODUCTS MARKET IN 1978 AND PROSPECTS FOR 1979

Summary

International wood products market in 1978 generally followed positive economic trends in Western Europe and the United States and was characterized by the rate of increase. Only a certain slow down was noticed in growth of softwood imports, which in the first half-year 1978 was accompanied by a remarkable fall in prices for such goods.

Reasons should not be sought in the reduced consumption, but in speculative importer's stock-piling.

In 1979 there is to be expected — as a whole — a slow increase of consumption of all wooden products, which shall not necessarily be accompanied by an adequate increase of import-export business.

Consequently, a certain slow down might be expected for sawn deciduous and coniferous species, chipboard and plywood.

Key words: International wood products market in 1978 — demand and prices of logs, sawngoods, veneers and boards — estimated demand in wooden products for 1979.

1. RAZVOJ OPŠTE EKONOMSKE SITUACIJE

U prvoj polovini 1978. g. ekonomika u nekim većim zemljama Zapadne Evrope, kao što su npr. SR Nemačka i Velika Britanija, bila je u laganoj ekspanziji, a u drugom polugodištu došlo je do izrazitog ubrzanja. Bržu stopu rasta od očekivane imale su i Italija i Španija. Zbog toga je stopa rasta bruto društvenog proizvoda bila nešto veća nego u 1977. g. i kretala se oko 3%. U većini zemalja inflacija je ublažena. Svedena je u proseku za Zapadnu Evropu na 7—8% prema 10% u 1977. g. Nezaposlenost je i dalje ostala na visokom nivou.

Stopa rasta u SAD usporena je u prvim mesecima 1979. g. zbog loših vremenskih uslova — ali za celu godinu dostigla je ipak 4%. Nezaposlenost je nešto smanjena, ali je rast inflacije ubrzan.

U većini zemalja stambena izgradnja ostala je na niskom nivou. Glavni element nestabilnosti bila je fluktuacija kurseva valuta, u prvom redu oštar pad vrednosti dolara, naročito kanadskog. Antiinflatorne mere koje su preduzele SAD, naročito njena vrlo restriktivna monetarna politika, mogla bi usporiti stopu rasta u 1979. g. To bi, kao i uvek, imalo uticaja na stopu rasta u Evropi. Negativan efekat imaće i ponovno poskupljenje petroleja.

U SSSR-u i zemljama Istočne Evrope stopa ukućnog ekonomskog rasta bila je sporija nego se-

damdesetih godina i iznosila je ispod 5% (u poređenju sa 8% u 1973. g.). Pad industrijske proizvodnje i investicija bio je mnogo oštiri. Sadašnja ekonomska politika usmerena je na otklanjanje spoljnotrgovinskog debalansa.

U pogledu razvoja u 1979. g. postoje razne ocene. Sve su one učinjene pre najnovijeg poskupljenja petroleja, koje očekivane stope rasta može smanjiti za 0,25%. U celini uzevši, očekuje se da će stopa rasta biti nešto veća nego 1978. g. Ubrzani rast očekuje se u SR Nemačkoj, Italiji i Francuskoj. Najveći broj zemalja imaće stopu rasta od 2—5—4%. Nije sigurno da će rast biti jednakog intenziteta u toku cele godine. Privatne investicije će ostati na niskom nivou, osim u SR Nemačkoj. Živa stambena izgradnja očekuje se u SR Nemačkoj i Italiji.

2. TRŽIŠTE DRVNIH PROIZVODA

Stanje na drvnom tržištu bilo je u skladu s razvojem opšte ekonomske situacije u toku 1978. g.

Približna potrošnja drva u Evropi rasla je nešto brže nego u 1977. g. Rast potrošnje ploča na bazi drva bio je veći (+4,4%) nego piljene građe (+0,2%). Porasla je potrošnja sve tri vrste ploča, dok je kod građe pala potrošnja piljene građe četinara, a porasla potrošnja građe lišćara.

Pad potrošnje piljene građe četinara posledica je pada stambene izgradnje u većini zemalja i svesnog smanjenja zaliha kod uvoznika.

* prof. dr Dušan Oreščanin, dipl. ing., Sumarski fakultet Beograd

Očekuje se da će u 1979. g. doći do umerene stope rasta potrošnje i građe (+ 2,3%) i ploča (+ 2,2%). Ova ocena, koju je dao Komitet za drvo oktobra 1978. g. učinjena je pre odluke vlade SAD o nizu mera koje će se preduzeti u cilju smanjenja inflacije (1. novembra 1978). Te mere će, svakako, ako im efekat bude uspešan, imati uticaja na smanjenje potrošnje drvnih proizvoda ne samo u SAD nego i u Evropi.

Tab. 1

Proizvod	Približna potrošnja proizvoda drvene industrije (bez SSSR-a)						
							(miliona m ³)
	Stvarno			Ocena			
	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Piljena građa	101,0	95,4	86,6	92,8	93,3	93,6	95,8
— četinara	78,9	75,1	68,1	72,2	72,7	72,1	73,6
— lišćara	22,1	20,4	18,5	20,6	20,6	21,5	22,2
Ploče	30,6	29,7	28,4	31,7	31,8	33,0	33,8
— furnirske ploče	6,1	5,0	4,6	5,4	5,1	5,3	5,5
— iverice	19,7	20,0	19,4	21,7	22,3	23,2	23,8
— vlaknatice	4,7	4,7	4,4	4,6	4,4	4,5	4,5

Tab. 2

Proizvod	Izvoz i uvoz (bez SSSR-a)					
	Uvoz			Izvoz		
	1977	1978	1979	1977	1978	1979
Piljena građa četinara	25,22	25,51	25,31	27,21	28,10	28,22
Piljena građa lišćara	5,57	5,43	5,60	3,43	3,26	3,13
— iz umerne zone	2,78	2,74	2,81	3,24	3,06	2,94
— iz tropske zone	2,79	2,69	2,79	0,19	0,20	0,19
Trupci lišćara	9,22	8,10	8,24	2,30	2,12	2,04
— iz umerne zone	2,81	2,82	2,82	2,24	2,06	1,99
— iz tropske zone	6,41	5,28	5,42	0,06	0,06	0,05
Furnirske i stolarske ploče	2,62	3,00	3,06	1,22	1,36	1,35
Iverice	4,28	4,62	4,47	4,18	4,44	4,44
Vlaknatice	1,21	1,25	1,27	1,21	1,24	1,32
Celulozno drvo, uključivo otpaci i iverje	18,28	14,82	15,85	17,93	16,06	15,99

Izvor: Materijali sa XXXVI zasedanja Komiteta za drvo.

3.1. Piljena građa četinara

Prema preliminarnim podacima, evropska proizvodnja piljene građe četinara, bez SSSR-a, iznosila je 67 miliona m³, što je za svega oko 200.000 m³ više nego u 1977. g. Osetnije je pala proizvodnja u SR Nemačkoj, ali je gotovo za toliko porasla u Švedskoj.

Evropska trgovina piljenom građom četinara, koja je imala slab pad u 1977. g. posle jakog oporavka u 1976. g., umereno se oporavila u 1978. g. Prema nepotpunim podacima, uvoz iznosi oko 25,51 miliona m³, što je samo nešto više nego u 1977. g., a izvoz (uključivo i izvoz iz SSSR-a) 28,10 miliona m³. To je gotovo za 1 milion m³ više nego prethodne godine. Porast izvoza je posledica uglavnom porasta izvoza iz Švedske i Finske. Izvoz iz Austrije je dostigao nivo samo nešto niži nego u 1977. g. Izvoz u zemlje van regiona, specijalno u severnu Afriku i Srednji istok, bio je vrlo uspešan.

Stagnacija evropskog uvoza i u 1977. g. i 1978. g. najvećim delom je uzrokovana slabom građevinskom aktivnosti u većini zemalja Evrope. Uvoznici, koji su nagomilali zalihe još u 1976. g., kupovali su vrlo oprezno u 1978. kao i u 1977. g. To je dovelo do pada cena, naročito u ranim mesecima 1978. g., kada su se u Evropi stabilizovale na nivou za 20% nižem nego prethodne godine. U ranu jesen cene su počele da se oporavljaju, najpre u Švedskoj i Finskoj, tako da su do kraja godine bile za oko 5% više od cena u proleće.

Osnovni faktor koji je doprinio ovakvom razvoju je smanjenje zaliha i kod izvoznika i kod uvoznika u kasnu jesen. Zalihe su sišle na nizak nivo i zbog smanjenja proizvodnje u nekim zemljama i zbog povećanog izvoza van regiona. Do smanjenja proizvodnje u Skandinaviji i Austriji došlo je i zbog poteškoća u snabdevanju trupcima. Posednici šume su smanjili proizvodnju jer su bili nezadovoljni niskim cenama trupaca koje nisu bile u skladu s naraslim troškovima proizvodnje.

U SAD je tržište drvnih proizvoda bilo različito od onoga u Evropi. Visoka građevinska aktivnost nastavila se i u 1978. g. kada je započeta gradnja 2 miliona stanova. Pošto domaća proizvodnja nije mogla da drži korak s porastom potrošnje, uvoz iz Kanade dostigao je rekordan nivo. Cene su fluktuirale u toku godine, ali su imale neprestanu tendenciju rasta. Rasle su i izvozne cene iz ovoga regiona, ali su cene i dalje ostale konkurentne zbog pada vrednosti dolara.

Komitet za drvo je ocenio da će potrošnja u 1979. g. biti veća za 1,5 miliona m³ nego u 1978. g., dobrim delom zbog očekivanog porasta potrošnje u Francuskoj, Italiji i Švedskoj. Potrošnja piljene građe četinara u prvom redu zavisi od stambene izgradnje. Samo nekoliko zemalja očekuje življu aktivnost u 1979. g. Visoke kamatne stope su efikasan limitirajući faktor.

U SAD se očekuje pad potrošnje građe za 5% zbog slabljenja stambene izgradnje.

Evropska proizvodnja treba da poraste za oko 0,9 miliona m³. Proizvodnja od 67,9 miliona m³, koja se očekuje u 1979. g., biće za oko 3 miliona m³ veća od rekordnog nivoa dostignutog u 1973. g.

Očekuje se da će uvoz biti manji za 1% nego u 1978. g.

Kanada i SAD će imati manji uvoz ali veći izvoz. Upravo neto-izvoz iz ove dve zemlje treba da dostigne 10,6 miliona m³, prema 7,3 miliona m³ u 1978. g. Izvoz u Evropu će porasti samo marginalno.

Izvoz iz SSSR-a, prema očekivanju, dostići će 8,2 miliona m³, što je za 2 1/2% više nego u 1978. g.

Stanje na tržištu u prva dva meseca 1979. g. navodi na zaključak da će evropski i izvoz i uvoz biti veći od očekivanog. Sovjetske ponude Velikoj Britaniji, SR Nemačkoj, Holandiji, Belgiji i Italiji dobro su prihvaćene od strane uvoznika, i pored toga što su cene, zavisno od sortimenta i tržišta, povišene i do 20%.

Cene su još uvek niže od cena dostignutih 1977. g.

U ponudi u Holandiji naznačene se ove cene u Hfl. za m³ CIF.

Jela/Smrča u/s	1979.	1978.	1977.
Planke 75×175 m/m	337	315	385
Daske 22—44m/m	370	330	385
IV klasa	315	270	340
V klasa	255	230	280

Cene koje je postavio SSSR u Italiji (FOB Novosibirsk), npr. za građu I/IV kl., povišene su sa 119 na 143, V klase sa 109 na 134, široka građa u/s sa 131 na 151, IV kl. sa 116 na 136, a V klasa sa 105 na 125 dolara.

Do kraja februara Kanađani su prodali sve raspoložive količine za I kvartal i znatne količine za II kvartal. Šveđani su do polovine februara prodali 3 miliona m³, ili sve količine koje će biti raspoložive do kraja I polugoda. Ustezali su se od daljih prodaja, jer su se nadali daljem povišenju cena. Finci su imali još uspješniju prodaju, jer su prodali više od 3 miliona m³.

U februaru je na austrijskom tržištu vladala izrazita tendencija porasta cena. Izvoznici su želeli da ih povise za 15—20%, a neki čak i više.

Pred kraj I kvartala tržište rezane građe četinaru je bilo vrlo živo, a cene su imale tendenciju rasta u svim regionima.

3.2. Trupci lišćara

U 1978. g. došlo je do pada uvoza trupaca u Evropu za oko 1,1 milion m³ (12%) i izvoza za oko 180.000 m³ (8%). Pad uvoza uglavnom se odnosi na trupce tropskih vrsta, dok je kod vrsta iz umerene zone ostao praktički nepromenjen (2,8 miliona m³). Najviše je pao uvoz u Francusku, Italiju, Holandiju i Španiju.

Pred kraj godine, u novembru i decembru, zalihe trupaca za furnir i za piljenje i kod uvoznika i kod izvoznika bile su niske, a cene u porastu na širokom frontu. Porastu cena trupaca tropskih vrsta pridodeli su zabrana izvoza 14 vrsta crvenog drveta iz Ghane, porast vozarina s Obale Slonovače i Kameruna.

Na licitacijama u Francuskoj i SR Nemačkoj u toku jeseni došlo je do porasta cena trupaca, naročito trupaca hrasta i jasena. Taj je porast u Francuskoj iznosio za hrast oko 30%. Cene bukovih trupaca porasle su za 10—15%.

U prvim mesecima 1979. g. došlo je do porasta cena svih vrsta trupaca (za furnir i rezanje) i u Africi i Jugoistočnoj Aziji. Naime, posle Sajma nameštaja koji je januara održan u Kölnu porasla je potražnja popularnih afričkih crvenih vrsta, naročito sipo/utile, makorea, sapelia i bêtéa, a nakon dužeg vremena i dibetoua.

3.3. Piljena građa lišćara

Tržište piljene građe lišćara bilo je manje pogodno recesijom u periodu 1973—1975. g. nego građa četinaru, pa je i oporavak bio izrazitiji. Prema prethodnim podacima, evropska proizvodnja u 1978. g. iznosila je oko 19,3 miliona m³, ili 2% više nego 1977. g. To je blizu do sada najviše postignutom nivou 1973. g., kada je proizvedeno 19,7 miliona m³. Približna potrošnja je takođe porasla za oko 0,4 miliona m³ (21,5 miliona m³).

Evropska trgovina u 1977. g. jako je porasla, ali je u I polugodištu doživela osetan pad. To je isključito posledica pada izvoza iz Jugoslavije. No, pošto se izvoz iz Jugoslavije u II polugodu oporavio i dostigao 880.000 m³, to se evropski izvoz u 1978. g. približio nivou dostignutom 1977. g. Uvoz je bio manji za oko 2 1/2% zbog pada uvoza u Francusku (tropski lišćari) i Italiju (piljene građe bukve). Više su uvezle Belgija i SR Nemačka.

Interesantan je odnos uvoza piljene građe tropskih i lišćara iz umerene zone. Evropski uvoz građe tropskih vrsta lišćara bio je veći od uvoza građe vrsta iz umerene zone prvi put 1975. g. U 1977. g. uvoz iz tropske zone je pao, što se nastavilo i u 1978. g. Uvoz vrsta iz umerene zone nastavio je da raste, tako da je odnos bio podjednak (2,74 mil. m³ iz umerene i 2,69 mil. m³ iz tropske zone). Ovakav razvoj u 1978. g. posledica je visoke potražnje vrsta iz umerene zone (hrast, jasen, bukva) u industriji nameštaja i pada potrošnje vrsta iz tropske zone zbog slabe stambene izgradnje. Cene, s malim izuzecima, rastu u toku cele godine, ali nisu ni blizu dostignule nivou iz 1974. g. Naročit porast je usledio u IV kvartalu, posle licitacija održanih u Francuskoj.

Potražnja piljene građe evropskih lišćara bila je, s izuzetkom u kasno proleće, iz Italije i Španije neprestano visoka. Manji izvoz iz nekih zemalja u I kvartalu, pa i Jugoslavije, bio je više posledica nedostatka građe zbog visokog izvoza u IV kvartalu 1977. g. nego nedostatka potražnje.

Potražnja građe tropskih vrsta lišćara bila je takođe visoka i u zemljama Jugoistočne Azije. Izvozne pilane u Africi su već do kraja aprila prodale svu proizvodnju za nekoliko meseci unapred. To se naročito odnosilo na građu sipo/utile, čije su cene dostigle nesrazmerno visok nivo. Visoke cene piljene građe u Africi uzrokovale su visoku potražnju građe u Jugoistočnoj Aziji, naročito tamnog crvenog merantija i lauanu.

Upravo krajem godine bili su najviše traženi sipo/utile i sapeli iz Afrike, meranti i lauan iz Jugoistočne Azije i mahagoni iz Brazila. Ponuda ovih vrsta bila je manja od potražnje, a cene u porastu.

U SAD je potražnja piljene građe lišćara u toku godine bila visoka. Već u I polugodu proizvodnja je porasla za 7% a izvoz za 41%. Zbog pada vrednosti dolara i visoke mode u industriji nameštaja, potražnja piljene građe hrasta je visoka. Proizvodnja u toku godine prešla je nivo od 15 miliona m³.

Komitet za drvo je predvideo da će u 1979. g. i proizvodnja i potrošnja umereno porasti, ali se očekuje i umeren pad izvoza, odnosno približavanje nivou dostignutom 1973. g. Proizvodnja će porasti u Francuskoj i Jugoslaviji. Izvoz iz Francuske dostigao je izvoz iz Jugoslavije (ukoliko su podaci o izvozu iz Jugoslavije tačni, jer se evidentiraju u težini, a konverzioni faktori su nesigurni). Izvoz iz Rumunije će biti u daljem padu, a izvoz iz SR Nemačke ostati na nivou iz 1978. g. Veći uvoz se očekuje u SR Nemačkoj (tropske vrste) i Italiji (iz umerene zone).

U februaru i martu 1979. g. potražnja piljene građe evropskih vrsta lišćara bila je visoka, naročito hrasta. Neki izvoznici su cene povišili i do 15%. Uvoznici su ih prihvatili bez otpora. Kao uvoznik pojavila se i Mađarska, a porasla je i potražnja u Španiji. Ovo će unekoliko nadoknaditi očekivani manji izvoz u Egipat.

Potražnja piljene građe u prva 3 meseca 1979. g. bila je relativno mirna zbog produžene zime u Evropi. Izuzetak su bili sipo/utile, sapeli, iroko i samba.

Porast cena trupaca u Jugoistočnoj Aziji neminovno će dovesti do porasta cena građe. Razlog tome je što, zbog rasta kursa yena, Japanci sve više kupuju piljenu građu mesto trupce. Nestaića piljene građe ramina je već početkom godine postala izrazita. To je i razlog za veći interes za građu sambe iz Afrike. No od maja se očekuje stabilizacija, ili čak lagani pad cena, jer su uvoznici u prvim mesecima kupili više od stvarnih potreba iz straha od porasta cena.

3.4. Furnir i ploče

3.4.1. Furnir

Tržište furnira se poslednjih godina znatno proširilo. Predviđanje da će plastični materijali zameniti furnir nije se ispunilo u industrijski razvijenim zemljama. Trend ima suprotan smer. Furnir se troši ne samo u industriji nameštaja (i u proizvodnji kuhinja) nego u sve većoj meri i za unutrašnje oblaganje stanova (lamperije). Sve se više furniraju vrata.

Na prvom mestu već godinama, pa i u 1978. g., a tako će biti i u 1979. g., stoji hrast. Dobar deo potrošnje pokriva se uvozom bilo trupaca bilo gotovog furnira iz SAD (pretežno crveni hrast). U 1978. g., a tako se nastavilo i u 1979. g., u modi je svetli hrast. Zbog toga su cene francuskog i jugoslovenskog hrastovog furnira dostigle visok nivo. Cene američkog crvenog hrasta srednjeg kvaliteta dostigle su u prvim mesecima u SR Nemačkoj 2,80—3,10 DM, a boljeg belog hrasta i do 7 DM/m². Cene

francuskog i jugoslovenskog furnira pale su na 10 DM/m².

Kao i u 1978. g., i u 1979. g. će biti visoka potražnja afričkih crvenih vrsta (makore, utile, sapeli i dr.). Potražnja jroka će biti veća nego 1978. g. (zbog manje potražnje u Italiji). Trešnja će i dalje biti tražena, ali retka vrsta.

Potražnja furnira četinarara, naročito borovog, i u 1979. g. će biti veća.

3.4.2. Furnirske i stolarske ploče

Evropsko tržište u toku poslednjih nekoliko godina bilo je prilično neujednačeno. U 1977. g. došlo je do pada potrošnje, a u 1978. g. do laganog rasta proizvodnje (1%) i potrošnje (5). U 1978. g. je došlo do značajnog porasta i uvoza (13%) i izvoza (12%). Prema prethodnim podacima, proizvodnja u Francuskoj će porasti na 550.000 m³ (sa 464.000 u 1977. g.). Do umerenog pada proizvodnje došlo je u Francuskoj i SR Nemačkoj. Potrošnja je porasla u Velikoj Britaniji, SR Nemačkoj i Holandiji. Zbog toga ove tri zemlje, kao i Danska i Francuska, više su uvezle nego 1977. g. Izvoz je naročito povećan iz Finske (zbog izvoza na Levant) i Francuske (u SR Nemačku).

Ekspanzija proizvodnje furnirskih ploča u Severnoj Americi u 1977. (rast od 1 miliona m³) nastavila se i u 1978. g., ali ne u tolikoj meri. Izvoz iz Kanade je porastao za preko 30% i prvi put prešao cifru od 0,5 miliona m³.

Sve veći udeo u evropskoj potrošnji i u uvozu imaju ploče iz Jugoistočne Azije (Malezija, Singapur, Južna Koreja i Taiwan). Ovim izvoznicima u cenama ne mogu konkurisati proizvođači u Evropi.

U toku cele godine cene se nisu smirivale. Još u januaru porasle su cene furnirskih ploča u SAD i Jugoistočnoj Aziji. I pored toga porasta, zbog konkurencije, Finska je držala svoje cene za 30% ispod cene po listi, ali su ih u martu povisili za 10%. Tada su Rumuni svoje cene povisili za 8—12%, Švajcarci za 6,5%, Kanadani za 7%, a zemlje Jugoistočne Azije za 15%. Cene su povisili i ostali proizvođači.

Posle letnjeg predaha porasla je potražnja, i već u septembru pa sve do kraja godine proizvođači u mnogim zemljama suočili su se s problemom snabdevanja trupcima. To je, naravno, dovelo, do daljeg pomeranja cena na više, koje je bilo teško pratiti. Finci su svoje cene povisili za još 10%, a proizvođači Jugoistočne Azije za još 7%, Francuske za 2—3%, Kanadani za 5% itd.

Izvoznici bukovih furnirskih ploča su i dalje imali teškoća sa uklapanjem u cene. Limitirajući faktor bile su cene bukovih ploča iz Jugoistočne Azije. Tržištem bukovih furnirskih ploča dominiraju Rumuni koji izvoze 130.000 m³.

Potražnja stolarskih ploča bila je zadovoljavajuća u toku cele godine. No proizvođači, izuzevši onih iz Jugoistočne Azije, nisu bili zadovoljni cenama.

1979. g. treba očekivati porast proizvodnje (2%), potrošnje (3 1/2%) i uvoza (2%). Izvoz treba da blago padne zbog većeg porasta potrošnje od proizvodnje.

Već u februaru 1979. g. cene su počele da rastu. Prvo su ih Koreanci, zbog visokih cena trupaca, povisili za do 10%, a ostali proizvođači iz Jugoistočne Azije za 5%, a Kanadani za 5%. Finci nameravaju da svoje cene od 1. aprila izravnavaju sa cenama po listi.

3.4.3. Ploče iverice

Osnovni problem evropske industrije ploča iverica 1978. g., kao i ranijih godina, bio je višak kapaciteta, i pored toga što je potrošnja neprestano rasla, doduše, posle 1973. g. po daleko nižoj stopi nego ranije. Učešće uvoza u potrošnji nekih zemalja

je neprestano raslo. Zbog toga je domaća industrija dolazila u težak položaj zbog sve jače konkurencije iz uvoza.

Porast potrošnje bio je u 1978. g. veći nego u 1977. g. Upravo potrošnja je porasla za 4,2% i dostigla 23,2 miliona m³, što je za 1 milion m³ više nego u 1977. g. Proizvodnja je porasla gotovo za isto toliko i dostigla 23,1 milion m³. Ekspanzija trgovine bila je mnogo brža. Uvoz je porastao za oko 8% (oko 4,6 miliona m³), a izvoz za 6,3 (oko 4,4 miliona m³). Najveći uvoznik je bila Velika Britanija (1,3 miliona m³) i SR Nemačka (800.000 m³), a izvoznice Belgija/Luksemburg (1,2 miliona m³) i SR Nemačka (600.000 m³).

U Severnoj Americi i proizvodnja i potrošnja su jako porasle. Stopa rasta u Kanadi iznosila je 12, odnosno 13%, a u SAD 7, odnosno 8%. Proizvodnja u SAD iznosila je 7,6 miliona m³, prema 6 miliona m³ u SR Nemačkoj.

Očekuje se da će i proizvodnja i potrošnja nastaviti = ekspanzijom i u 1979. g., mada s nešto sporijom stopom rasta nego u 1978. g. Očekuje se da će proizvodnja rasti po stopi od 4%, a potrošnja po stopi od 2%. Izvoz treba da ostane na istom nivou, ali uvoz će biti manji za oko 3%.

Proizvodnja treba naročito da poraste u Italiji, Švedskoj, Španiji i Velikoj Britaniji.

U Severnoj Americi (i Kanadi i SAD) će se prema očekivanju ekspanzija nastaviti i u Kanadi i SAD, mada u ovoj poslednjoj po nešto sporijoj stopi rasta.

I pored ekspanzije i proizvodnje i potrošnje, evropska industrija ploča iverica i dalje će ostati u nezavidnom položaju. Ona se nalazi u sličnim teškoćama u kojima se u poslednje 3 godine nalazila industrija celuloze u nekim zemljama. Višak proizvodnih kapaciteta iznad mogućnosti potrošnje dovodi do hroničnog slabog iskorišćenja kapaciteta i do zadržavanja cena na niskom nivou. Cene ploča iverica padaju već 20 godina. God. 1968. g. cene ploča od 19 m/m u SR Nemačkoj iznosile su 6,50—6,80 DM/m², a 1978. g. 4,20—4,50 DM. Doduše, za to su pale cene lepila, cene drva se nisu mnogo menjale, a iskorišćenje sirovina postalo je bolje. No iako su porasli ostali troškovi, naročito nadnice i troškovi investiranja. Već 3 godine se preporučuje da se ne podižu novi kapaciteti. Uo niskih cena izazivaju potrebe racionalizacije, i to posredno dovodi do znatnog porasta kapaciteta, kada se i ne bi podizale nove fabrike. U Švedskoj i Finskoj se kapacitete koriste sa 2/3, U Austriji sa 60%. Porast cena koji se očekuje u 1979. g. jedva da će pratiti porast nadnica.

3.4.4. Ploče vlaknatice

Posle oporavka u 1976. g. došlo je do pada aktivnosti u sektoru ploča vlaknatice u 1977. g. U 1978. g. došlo je do laganog oporavka. Porasle su proizvodnja za oko 4%, potrošnja za 5%, uvoz za 4% a izvoz za 3%. Najveći porast proizvodnje imale su Poljska (proizvela je oko 800.000 m³). Poljska je pretekla Švedsku i postala najveći evropski proizvođač vlaknatice.

Potrošnja u Severnoj Americi porasla je za 5%, a proizvodnja za 4%. Proizvodnja je dostigla 8,4 miliona m³.

Očekuje se da će se lagana ekspanzija nastaviti i u 1979., odnosno da će potrošnja porasti za 1%, proizvodnja za 2%, uvoz za 1% a izvoz za 6%. Najveći porast izvoza očekuje Rumunija (izvoz 116.000 m³), a nešto manji porast Švedska (izvoz oko 350.000 m³).

I kod ploča vlaknatice treba očekivati blago pomeranje cena na više zbog porasta troškova proizvodnje. I u proteklom dugogodišnjem periodu cene ploča iverica su imale najmanju fluktaciju u grupi proizvodva industrije za preradu drva.

3.4.5. Celulozno drvo

U 1977. g. i prvoj polovini 1978. g. tržište celuloze bilo je depresirano zbog pada potrošnje papira. Pred toga, stopa rasta proizvodnje iverica i ploča vlaknatica bila je usporena. Ovo je navelo i proizvođače i potrošače celuloznog drva da prvenstveno smanjuju svoje zalihe. Sredinom 1978. g. skandinavski proizvođači su smanjili svoje zalihe, zahvaljujući dobrim delom prodajom van Evrope, na nivou približno normalnom. U toku jeseni cene celuloze počele su da rastu.

U ovim uslovima potrošnja celuloznog drva pokazivala je znakove oporavka u II polугоду. Ukupna potrošnja u Evropi u 1978. g., prema oceni Komiteta za drvo, u oktobru treba da se kreće oko 157 miliona m³, prema 146 miliona m³ u 1977. g. To je do sada najveća potrošnja celuloznog drva u Evropi. Deo od ovoga nije u stvari potrošen nego je upotrebljen za obnovu zaliha. Potrošnja celuloznog drva lišćara u 1978. g. porasla je za oko 2%, četinarskog za oko 8%, a otpadaka za oko 4%. Najviše je porasla potrošnja u Švedskoj i Finskoj, kao posledica oporavka u industriji celuloze i papira. U ove dve zemlje potrošnja u 1977. g. bila je niža od potrošnje prethodne godine. Potrošnja u SR Nemačkoj i Francuskoj je neznatno porasla.

U Evropi sve zemlje nastoje da što veći broj potreba pokriju domaćom proizvodnjom. Zbog toga, prema oceni, uvoz u 1978. g. iznosi oko 14,8 miliona m³, što je za 19% više nego 1977. g., a izvoz se procenjuje na 9,7 miliona m³, što je za 15% manje nego 1977. g. Neto uvoz iznosi svega 3% od ukupne potrošnje.

U vreme depresiranih cena proizvodnja celuloznog drva u Evropi bila je vrlo neekonomična i zbog toga je padala.

Suprotno od Evrope, u Severnoj Americi proizvodnja celuloze i papira odvijala se na visokom nivou kroz celu godinu. Zbog toga je potrošnja celu-

loznog drveta dostigla 180 miliona m³, što je za oko 4% više nego u 1977. g.

Očekuje se da će potrošnja celuloznog drva u Evropi iznositi oko 165 miliona m³ u 1979. g., što je za 7,5 miliona m³ više nego 1978. g. Samo Švedska i Finska očekuju porast potrošnje od oko 2,6 miliona m³, Francuska 1,3 miliona, Rumunija 1 milion i Austrija 0,6 miliona m³. SAD očekuju povećanje potrošnje od 3,4 miliona m³.

Porast potrošnje izazvaće porast međunarodne trgovine. Ocenjuje se da će uvoz porasti za 7% i dostići oko 15,8 miliona m³. Veći uvoz očekuje Austrija (230.000 m³), SR Nemačka (200.000 m³) i Norveška (500.000 m³). Izvoz se neće mnogo menjati i kretaće se oko 9,6 miliona m³. SSSR ne očekuje promene u izvozu (6,4 miliona m³), dok SAD očekuju povećanje izvoza za 400.000 m³ (uglavnom kao iverje).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da u 1979. g. potražnja celuloznog drva može podmiriti ponudu, zbog toga što proizvođači nisu spremni da povećaju proizvodnju u današnje cene. To će se usuditi tek ujesen ako cene porastu. Početkom godine one su se blago povisile na više samo u nekim zemljama. U Skandinaviji, koja je najveći proizvođač celuloznog drva, one su ostale nepromenjene.

LITERATURA:

- [1] KOMITET ZA DRVO, Zeneva: Referati i materijali sa XXXVI zasedanja Komiteta za drvo.
- [2] OREŠCANIN dr DUŠAN: Međunarodno tržište drveta celuloze i papira »Privredni pregled« Beograd br. 6336, 6361, 6377, 6397, 6401, 6421, 6438, 6460, 6481.
- [3] OREŠCANIN dr DUŠAN: Međunarodno tržište drveta, celuloze i papira, Drvarski glasnik br. 7, 8, 9, 10, 11 i 12/1978. i 1, 2, 3/1979.
- [4] OREŠCANIN dr DUŠAN: Tržište drveta u 1978. g. i izgledi za 1979. g. »Šipac«, Sarajevo, januara 1979. g.

